

Helse- og omsorgsdepartementet
pb 8011 Dep
0030 OSLO

Sandnes 13.06.2012

Deres ref:
Saksbehandler KATHOVL

Vår ref: 201201535-2
Arkiv: E: F02 &13

Høringsuttalelse NOU 2011:17 ”Når sant skal sies om pårørendeomsorg – fra usynlig til verdsatt og inkludert” fra Sandnes kommune

Sandnes kommune har mottatt NOU 2011:17 ”Når sant skal sies om pårørendeomsorg – fra usynlig til verdsatt og inkludert”, til høring. Høringsfristen er satt til 15. august 2012. Uttalelsen legges fram for formannskapet den 28. august, og følgelig ettersendes protokollen. Det tas forbehold om endringer som følger av protokollen.

Generelt:

Sandnes kommune støtter mange av intensjonene og målsettingene i NOU 2011: 17, og noen av tiltakene. Kommunen støtter ikke noen av modellene fullt ut. Likevel støtter kommunen noen av tiltakene i utvalgets anbefalte modell, og det vil i det nedenstående gjøres rede for dette. Utvalgets tre alternative modeller, som utvalget selv ikke støtter, med hhv forslag om - Kostnadsnøytral omsorgsstønad uten utvidet ordning med pleiepenger - At omsorgsgivere ansettes i kommunen - Kommunal kontaktstøtteordning, vurderes ikke som aktuelle av Sandnes kommune, i samsvar med utvalgets tilrådning. I den kostnadsnøytrale modellen er de økonomiske konsekvensene for kommunen svært usikre, og uten utvidet rett på pleiepenger vil noen av intensjonene ved en omlegging av stønadene falle bort og presset på kommunale tjenester sannsynligvis øke. At omsorgsgivere i denne type oppdrag skal ansettes i kommunen er ikke hensiktsmessig. Videre vil en kontantstøtteordning som skissert være lite målrettet og anbefales ikke.

Anbefalt modell:

Utvalgets anbefalte modell består av tre hovedgrep. Disse vurderes fortløpende i framstillingen:

1. Utvidet pleiepengeordning med inntil 20 – 50 % pleiepenger til foreldre med barn under 18 år som har alvorlige varige lidelser

Sandnes kommune støtter utvalgets forslag om å utvide nåværende pleiepengeordning gjennom Folketrygden til å omfatte foreldre til barn under 18 år, der barnet har en alvorlig varig lidelse. Dette vil gi økt forutsigbarhet i forhold til dagens ordning der det bare ytes pleiepenger i akutte/ ustabile faser. Samtidig vil graderingen gi økte intensiver for å fortsette tilknytningen til arbeidslivet.

2. Ny og forsterket kommunal omsorgstønad med nasjonale satser. Den foreslåtte ordningen skal erstatte dagens hjelpestønad og omsorgslønn

Sandnes kommune vurderer at utvalgets forslag om en ny kommunal innretning av omsorgstønad som erstatter dagens hjelpestønad og omsorgslønn vil være mer målrettet, enklere og gi mer helhetlige tjenester. Kommunen mener likevel at utvalget ikke har utredet de økonomiske konsekvensene av ordningen. En gjennomføring av ordningen kan ikke igangsettes før en slik grundig analyse er gjort og kommunen får full kompensasjon for merutgiftene. Sandnes kommune sin faglige støtte til intensjoner og innhold i utvalgets forslag avhenger derfor av ressurstilførsel. Sandnes kommune sin vurdering av økonomiske konsekvenser blir utdypet nedenfor i pkt 4.

Kommunen støtter at omsorgstønaden ikke skal rettighetsfestes, men at hjelpebehovet og tiltak vurderes skjønnsmessig og helhetlig. Forslaget om at utmåling av omsorgstønaden blir knyttet til en vurdering av det samlede hjelpebehovet, vil bidra til forsvarlige tjenester i balanse mellom kommunale tjenester og privat omsorg.

Kommunen støtter at det utarbeides nasjonale satser i ulike trinn for stønaden. Dette vil sikre økt likhet.

Ny ordning vil føre til at familier som pr i dag mottar hjelpestønad ikke vil få dette kompensert gjennom ny omsorgstønad. Utvalget mener det er viktig å styre knappe ressurser mot de tyngste omsorgsoppgavene. Prinsippet støttes av kommunen. Likevel kan og vil dette føre til økt etterspørsel etter kommunale tjenester som kompensasjon. Utvalget har ikke utredet administrative og økonomiske konsekvenser av dette for kommunen.

3. Lovfestet pårørendestøtte i kommunene med tiltak som verdsetter og inkluderer de pårørende og kvalitetssikrer tjenestene

Sandnes kommune er skeptisk til generell lovfestet pårørendestøtte slik den er beskrevet fra utvalget. Det understrekes at privat omsorg har stor betydning og at et godt samarbeid mellom kommunen og private omsorgsgivere er viktig. Kommunen mener at eksisterende lovverk i all hovedsak ivaretar de hensyn den foreslåtte ordningen er ment å dekke. Pårørendes rettigheter etter pasient- og brukerrettighetsloven, krav om koordinerende enhet og rett til individuell plan, danner sammen med kvalitetsforskriften tilstrekkelige formelle rammer for tjenestene. Pårørende som mottar omsorgstønad inngår oppdragskontrakt med kommunen. Dette gjelder også i dagens ordning for omsorgslønns-mottakere. Utvalgets konkrete anbefalinger kan ivaretas gjennom ny veileder for omsorgstønad.

Utvalget anbefaler at pårørende får opplæring og veiledning. I denne sammenheng er det også viktig å understreke helseforetakenes veiledningsplikt til både foresatte/pårørende og til de kommunalt ansatte som følger opp brukeren. Lærings- og mestringssentrene i spesialisthelsetjenesten har også en viktig rolle. Kommunen vil gjerne øke opplæring og veiledning til pårørende, men ser at innenfor gjeldene ressursrammer er dette utfordrende. Økte overføringer og statlig satsning på pårørendeomsorg vil kunne danne grunnlag for økt fokus på opplæringstiltak for pårørende.

For Sandnes kommune er det viktig at private relasjoner blir ivaretatt og ikke blir en del av det kommunale tjenesteapparatet. Rettigheter og tiltak som går ut over de rammer som ligger i dagens ordning med oppdragsavtaler, som f.eks. forsikringsordninger og vikar-/permisjonsrettigheter kan bidra til å gi kommunen ansvar på det privatrettslige området som ikke er ønskelig. Kommunen ønsker å opprettholde dagens praksis med oppdragsavtaler. Det er også problematisk om kommunen får et formelt ansvar for internkontroll og kvalitetssikring av pårørendeomsorg når det formelle grunnlaget for dette verken er tilstede eller ønskelig. Forsvarlighet i pårørendeomsorg må sikres gjennom vurdering ved tildeling av omsorgsstønad og ved at omsorgsstønad blir gitt i kombinasjon med kommunale tjenester. Kommunen må stå fritt i valg av hjelpeform og avlastning ut fra forsvarlighetshensyn.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Generelt mener Sandnes kommune at konsekvensene av de foreslåtte endringene ikke er tilstrekkelig utredet. Dette gjelder ressurser til både økte administrative oppgaver, kompetansebehov og opplæring, direkte kostnader knyttet til ordningene, økt pågang til kommunale tjenester, utbygging og drift av økte avlastningstjenester mv.

KS har bestilt en FoU-rapport som beregner merkostnadene for kommunene. Tallene er usikre, men i et middelkostnadsscenario er det beregnet en merkostnad for kommunene på 570 millioner årlig ved implementering av Nou`ens anbefalinger. Kostnadene i oppsettet er hovedsakelig knyttet til økt pågang av avlastningstjenester. I tillegg kommer kostnader knyttet til implementering: opplæring, klagesaker i overgangsperioden, tilpassing av fagsystemer, oppdriving av avlastningskapasitet, økt pågang på kommunale tjenester for brukere/ pårørende som ikke kvalifiserer til omsorgslønn/ pleiepenger og som mister hjelpestøtaden.

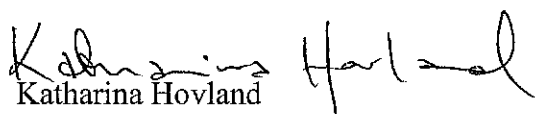
Videre peker rapporten på behov for:

- Tydelige kriterier og retningslinjer for å sikre likebehandling
- God koordinering mellom stat og kommune for å hindre kasteballproblematikk og kostnadskrevenende administrasjon
- Kompatible fagsystemer

Sandnes kommune mener at intensjonene med NOU`en er viktige, og støtter deler av utvalgets anbefalte modell, men at det er behov for ytterligere utredning med ressurs tilførsel og fullfinansiering før eventuelle endringer kan gjennomføres.

SANDNES KOMMUNE

Elin Selvikvåg
kommunaldirektør

Katharina Hovland
rådgiver
fagstab levekår